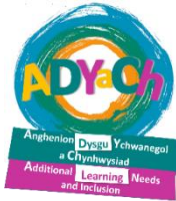

YSGOL BRO IDRIS

Polisi Gofal Iechyd Cyngor Sir Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn

Egwyddorion allweddol

Mae Cyngor Sir Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn yn ymfalchïo yn y modd y mae pob disgybl yn cyflawni. Mae hyn yn enwedig yn wir am ein disgyblion sydd ag anawsterau meddygol a/neu gorfforol. Mae ein hysgolion yn draddodiadol yn rhai cynhwysol dros ben ac mae hyn yn un o brif rinweddau'r ddwy sir. Disgrifir ADY Meddygol a Corfforol fel anawsterau a fydda i, heb y sylw cywir, yn cael effaith ar fynediad y disgyblion i'r cwricwlwm.

Gofynion cyfreithiol yr Awdurdodau Lleol

Mae Cyngor Sir Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn – adwaenir fel y Cyngor o hyn allan - efo swyddogaethau cyffredinol mewn perthynas â darparu addysg ar gyfer eu hardal (gweler yn benodol adrannau 13 i 14, 15A, 15B Deddf Addysg 1996).

Rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau ar gyfer darparu addysg addas (yn yr ysgol neu fel arall) ar gyfer plant o oedran ysgol gorfodol na fyddent fel arall yn ei dderbyn am unrhyw gyfnod oherwydd salwch, gwaharddiad o'r ysgol neu fel arall (gweler adran 19(1) Deddf Addysg 1996). Ar gyfer pobl ifanc (h.y. y rhai sydd dros oedran ysgol gorfodol, ond o dan 18 oed), mae gan awdurdodau lleol bŵer (yn hytrach na dyletswydd) i wneud trefniadau o'r fath yn yr amgylchiadau hynny (gweler adran 19(4) Deddf Addysg 1996). Wrth benderfynu pa drefniadau i'w gwneud o dan adran 19(1) neu (4) yn achos unrhyw blentyn neu berson ifanc, rhaid i'r awdurdod lleol roi sylw i unrhyw ganllawiau a roddir gan Weinidogion Cymru.

Rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau i sicrhau bod eu swyddogaethau addysg yn cael eu harfer gyda golwg ar ddiogelu a hyrwyddo lles plant (h.y. dan 18 oed – gweler adran 175(1) Deddf Addysg 2002).

Mae gan awdurdodau lleol yng Nghymru ddyletswydd o dan adran 15 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 i ddarparu gwasanaethau yn eu hardal gyda'r diben o atal neu ohirio datblygiad anghenion pobl am ofal a chefnogaeth ac amrywiaeth o ddibenion cysylltiedig.

Rhaid i awdurdodau lleol wneud trefniadau i hybu cydweithredu rhwng gwahanol bobl a chyrrff. Mae hyn yn cynnwys bwrdd iechyd a GIG o fewn yr ardal awdurdod lleol.

Rhaid i'r trefniadau gael eu gwneud gyda'r bwriad o:

- wella lles plant yn yr ardal
- gwella ansawdd y gofal a chymorth i blant a ddarperir yn yr ardal
- amddiffyn plant sy'n wynebu neu sydd mewn perygl o ddioddef camdrin, esgeuluso neu niwed arall (gweler adran 25 Deddf Plant 2004).

Mae Rheoliadau Addysg (Mangreoedd Ysgol) 1999 S.I. 1999/2 yn nodi gofynion (cyfrifoldeb awdurdodau lleol) ynghylch cyfleusterau mewn ysgolion a gynhelir. Mae'r rhain yn cynnwys gofynion o ran llety ar gyfer archwilio a thrin dysgwyr yn feddygol a gofalu am ddysgwyr sy'n sâl neu wedi'u hanafu (rheoliad 5).

Mae gan awdurdodau lleol hefyd ddyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 – gweler isod.

Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae anabledd yn nodwedd warchoddedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Gall rhai dysgwyr ag anghenion gofal iechyd fod yn anabl at ddibenion y Ddeddf honno; efallai na fydd eraill. Mae amrywiol ddyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 sy'n berthnasol yng nghyd-destun dysgwyr ag anghenion gofal iechyd sydd hefyd yn anabl.

Rhaid i gorff sy'n gyfrifol am ysgol beidio â gwahaniaethu, aflonyddu nac erlid dysgwyr anabl ac mewn rhai achosion, bersonau penodol eraill. Mae'r corff cyfrifol hefyd yn ddarostyngedig i ddyletswydd i wneud addasiadau rhesymol (adran 85 Deddf Cydraddoldeb 2010). Rhaid i awdurdodau lleol baratoi a gweithredu strategaeth hygyrchedd mewn perthynas ag ysgolion y maent yn gorff cyfrifol amdanynt. Mae hon yn strategaeth er mwyn (dros gyfnod penodol):

- cynyddu'r graddau y gall dysgwyr anabl gymryd rhan yng nghwricwlwm yr ysgolion
- gwella amgylchedd ffisegol yr ysgolion er mwyn cynyddu'r graddau y gall dysgwyr anabl fanteisio ar addysg a manteision, cyfleusterau neu wasanaethau a ddarperir neu a gynigir gan yr ysgolion
- gwella darpariaeth gwybodaeth i ddysgwyr anabl sydd ar gael yn rhwydd i ddysgwyr nad ydynt yn anabl

(Gweler paragraff 1 o Atodiad 10 i Ddeddf Cydraddoldeb 2010.)

Rhaid i gorff sy'n gyfrifol am ysgol baratoi a gweithredu cynllun hygyrchedd. Mae cynnwys cynllun o'r fath yn debyg i gynnwys strategaeth hygyrchedd, heblaw ei fod yn berthnasol i'r ysgol benodol (paragraff 3 o atodlen 10 Deddf Cydraddoldeb 2010). Mewn perthynas ag ysgol a gynhelir a meithrinfa a gynhelir, y corff cyfrifol yw'r awdurdod lleol neu'r corff

llywodraethu. Mewn perthynas ag uned cyfeirio disgyblion, yr awdurdod lleol yw'r corff cyfrifol.

Mae awdurdodau lleol a chorff llywodraethu sefydliadau addysgol a gynhelir gan yr awdurdod lleol (e.e. ysgolion a gynhelir) yn destun dyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus. Mae hyn yn gofyn iddynt, wrth iddynt arfer eu swyddogaethau, roi sylw dyledus i faterion penodol yn ymwneud â chydaddoldeb (adran 149). Maent hefyd o dan ddyletswyddau penodol at y diben o alluogi gwell perfformiad o ddyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus (gweler Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) Rheoliadau 2011 S.I.2011/1064).

Rolau a chyfrifoldebau -

Gweler - Strategaeth ADYa Chynhwysiad Môn a Gwynedd ar union rolau a chyfrifoldebau - Atodiad 1

Bydd y Cyngor yn sicrhau bod darpariaeth addysg ar gael i ddysgwyr, a:

- gwneir addasiadau rhesymol i sicrhau nad yw plant a phobl ifanc anabl o dan anfantais sylweddol o'u cymharu â'u cyfoedion. Mae'r ddyletswydd hon yn un sy'n golygu rhagweld. Er enghraifft, ni ddylai dysgwyr fod o dan anfantais wrth adael yr ysgol gynradd a dechrau yn yr ysgol uwchradd. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu bod rhaid i addasiadau gael eu cynllunio a'u rhoi ar waith o flaen llaw er mwyn atal unrhyw anfantais. Ni ddylai trafodaethau ynghylch y chyfrifoldeb am ddarpariaeth effeithio ar ddarparu gwasanaeth, gan y gallai oedi fod yn niweidiol i addysg a lles y dysgwr
- bydd yn gwneud trefniadau i hybu cydweithio rhwng gwahanol gyrff neu bobl, gyda golwg ar wella, ymhlith pethau eraill, lles plant o ran eu hiechyd corfforol a meddyliol, eu haddysg, hyfforddiant a hamdden . Mae trefniadau priodol ar waith ar gyfer rhannu data, (dylai awdurdodau lleol sicrhau bod trefniadau priodol ar waith ar gyfer rhannu data).
- cynigir darpariaeth resymol o wasanaethau cwnsela i bobl ifanc 11–18 oed a dysgwyr ym Mlwyddyn 6 yr ysgol gynradd . O fewn ysgolion, dylai'r ddarpariaeth hon gyd-fynd â'r gwahanol ddulliau sydd eisoes ar waith i gefnogi anghenion iechyd, emosiynol a chymdeithasol dysgwyr
- cydweithir gyda lleoliadau addysg i sicrhau bod dysgwyr ag anghenion gofal iechyd yn derbyn addysg addas. Pan na fyddai dysgwr o oedran ysgol gorfodol yn derbyn addysg addas am unrhyw gyfnod oherwydd eu hiechyd, mae gan yr awdurdod lleol ddyletswydd i wneud trefniadau i ddarparu addysg addas . Os yw dysgwr dros yr oedran ysgol gorfodol ond o dan 18 oed, gall yr awdurdod lleol wneud trefniadau o'r fath

- darperir cefnogaeth, cyngor ac arweiniad, gan gynnwys cwrdd ag anghenion hyfforddi staff lleoliadau addysg, fel y gall cyrff llywodraethu sicrhau y caiff y gefnogaeth a nodir yn y cynllun iechyd unigol (CIU) ei darparu'n effeithiol.

b. Cyrff llywodraethu

Y cyrff llywodraethu fydd yn goruchwyllo datblygiad a gweithredu'r trefniadau, a ddylai gynnwys:

- cydymffurfio â dyletswyddau statudol perthnasol, gan gynnwys y rhai o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (e.e. y ddyletswydd i wneud addasiadau rhesymol mewn perthynas â dysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd os ydynt yn anabl, fel yr amlinellir uchod)
- bod â dyletswydd statudol i hyrwyddo lles dysgwyr. Bydd rhaid i ysgolion ystyried sut y gallant gwrdd â'r anghenion hyn, gan gynnwys darparu mynediad i ddysgwyr at wybodaeth a deunydd, sy'n anelu at hyrwyddo lles ysbrydol a moesol ac iechyd corfforol a meddyliol (Erthygl 17 CCUHP)
- ystyried sut y gallant gefnogi dysgwyr i ddatblygu'r sgiliau, gwybodaeth a gwydnwch emosiynol sy'n ofynnol i sicrhau eu hawliau, a hawliau pobl eraill
- sicrhau bod rolau a chyfrifoldebau pawb sy'n cymryd rhan yn y trefniadau i gefnogi anghenion gofal iechyd dysgwyr yn glir ac yn ddealladwy i bawb sy'n gysylltiedig, gan gynnwys unrhyw ddirprwyo priodol o gyfrifoldebau neu dasgau i bennaeth, aelod o staff neu weithiwr proffesiynol fel y bo'n briodol
- gweithio ar y cyd â rhieni a gweithwyr proffesiynol eraill i ddatblygu trefniadau gofal iechyd i gwrdd â lles pennaf y dysgwr
- datblygu a gweithredu trefniadau effeithiol i gefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd. Dylai hyn gynnwys polisi ar anghenion gofal iechyd a lle bo'n briodol, CIU ar gyfer dysgwyr penodol
- sicrhau bod trefniadau ar waith ar gyfer datblygu, monitro ac adolygu'r trefniadau gofal iechyd
- sicrhau bod y trefniadau yn unol â pholisïau a gweithdrefnau perthnasol eraill, megis iechyd a diogelwch, cymorth cyntaf, asesiadau risg, Deddf Diogelu Data 1998, mesurau diogelu a gweithdrefnau argyfwng
- sicrhau bod systemau cadarn diogelu yn bodoli ar gyfer delio ag argyfyngau iechyd a digwyddiadau critigol, ar gyfer gweithgareddau ar ac oddi ar y safle, gan gynnwys mynediad i feddyginiaeth argyfwng fel anadlwyr neu ben adrenalin
- sicrhau bod staff sydd â chyfrifoldeb ar gyfer cefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd yn cael eu hyfforddi'n briodol (gweler adran '2.8 Hyfforddiant' ar dudalen 18).

- sicrhau bod yswiriant priodol yn ei le, y cydymffurfir ag unrhyw amodau a bod staff yn glir ynghylch beth mae hyn yn ei olygu iddynt wrth gefnogi dysgwyr
- cael polisi atal heintiau sy'n adlewyrchu'n llawn y gweithdrefnau a nodir yn y canllawiau cyfredol .

c. Penaethiaid

Y Pennaeth Strategol fydd yn sicrhau bod trefniadau i ddiwallu anghenion gofal iechyd eu dysgwyr yn cael eu datblygu'n ddigonol a'u gweithredu'n effeithiol. Gall hyn gynnwys:

- gweithio gyda'r corff llywodraethol i sicrhau cydymffurfiaeth â dyletswyddau statudol perthnasol wrth gefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd, gan gynnwys dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010
- sicrhau bod y trefniadau sydd ar waith i ddiwallu anghenion gofal iechyd dysgwr wedi'u deall yn llawn gan bawb sy'n rhan ohonynt ac y gweithredir arnynt, ac y caiff camau gweithredu o'r fath eu cynnal. Mewn lleoliadau addysg mwy o faint gallai fod yn fwy ymarferol i ddirprwyo'r gwaith o reoli anghenion gofal iechyd dysgwr i aelod arall o staff. Dylai'r pennaeth oruchwylio'r trefniant hwn yn uniongyrchol fel rhan o'r trefniadau adrodd a goruchwylio rheolaidd
- sicrhau bod y cymorth a roddir ar waith yn canolbwyntio ar ac yn diwallu anghenion y dysgwr unigol, a elwir hefyd yn gynllunio sy'n canolbwyntio ar unigolion
- ymestyn ymwybyddiaeth o anghenion gofal iechyd ar draws y lleoliad addysg yn unol â hawl y dysgwr i breifatrwydd. Gall hyn gynnwys staff cymorth, staff arlwyo a staff cyflenwi, llywodraethwyr, rhieni a dysgwyr eraill
- penodi aelod penodol o staff sy'n gyfrifol am ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd, cysylltu â rhieni, dysgwyr, y gwasanaeth dysgu gartref, yr awdurdod lleol, y gweithiwr allweddol ac eraill sy'n ymwneud â gofal y dysgwr
- sicrhau bod nifer digonol o staff hyfforddedig ar gael i weithredu'r trefniadau a nodir yn yr holl CIU, gan gynnwys cynlluniau wrth gefn ar gyfer sefyllfaoedd brys ac absenoldeb staff
- cyfrifoldeb cyfredinol am ddatblygu CIU
- sicrhau bod gan ddysgwyr amgylchedd briodol ac urddasol i gyflawni eu hanghenion gofal iechyd, e.e. toiledau preifat ar gyfer cathetreiddio

- gwirio gyda'r awdurdod lleol a yw gweithgareddau penodol ar gyfer cefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd yn cael eu cynnwys yn briodol gan yswiriant a gwneud staff yn ymwybodol o unrhyw gyfyngiadau ar y gweithgareddau a gwmpesir
- sicrhau bod pob dysgwr ag anghenion gofal iechyd yn cael eu cysylltu'n briodol â gwasanaeth cyngor iechyd y lleoliad addysg
- sicrhau pan bo dysgwr ar leoliad profiad gwaith neu debyg, bod cymorth gofal iechyd priodol wedi cael ei gytuno a'i roi ar waith
- darparu adroddiadau blynyddol i'r corff llywodraethu ar effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith i ddiwallu anghenion gofal iechyd dysgwyr
- sicrhau na chaiff unrhyw ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd eu heithrio o weithgareddau y byddent fel arfer â'r hawl i gymryd rhan ynddynt heb reswm yn seiliedig ar dystiolaeth glir
- hysbysu'r awdurdod lleol pan fydd dysgwr yn debygol o fod i ffwrdd o'r lleoliad addysg am gyfnod sylweddol, e.e. tair wythnos (boed mewn un cam neu yn ystod y flwyddyn academaidd gyfan) oherwydd eu hanghenion gofal iechyd. Yn y pen draw, mae'r hyn sy'n gwneud cyfnod o absenoldeb yn 'sylweddol' yn y cyd-destun hwn yn dibynnu ar yr amgylchiadau ac a yw'r lleoliad yn gallu darparu addysg sy'n addas ar gyfer y dysgwr. Gall cyfnodau byrrach o absenoldeb fod yn sylweddol gan ddibynnu ar yr amgylchiadau
- bod yn ystyriol o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Dylai lleoliadau addysg fod yn gwbl ymwybodol o'r dull hwn a sicrhau bod cymorth i ddysgwyr yn cael ei ddarparu gan ddefnyddio dull cyfannol.

ch. Athrawon a staff cefnogi

Mewn achosion ble mae angen cynorthwyo neu goruchwylio, gweinyddu meddyginiaethau, yna bydd trafodaeth rhwyng yr Awdurdod (drwy'r athrawes arbenigol corfforol/meddygol) ar y ffordd orau i ddarparu hyn o fewn yr adnoddau gorau ar gael.

Yn ychwanegol at yr hyfforddiant a ddarperir i staff sydd am gefnogi'r dysgwr ag anghenion gofal iechyd, bydd y lleoliad addysg sicrhau bod staff yn:

- deall polisïau a threfniadau anghenion gofal iechyd y lleoliad addysg yn llawn
- ymwybodol o ba ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd mwy difrifol neu gronig, a, lle bo'n briodol, eu bod yn gyfarwydd â CIU y dysgwyr hyn. Mae hyn yn cynnwys gwybod sut i gysylltu â rhieni a beth yw'r sbardunau ar gyfer cysylltu â nhw, megis pan fydd y dysgwr yn sâl, yn gwrthod cymryd meddyginiaeth neu'n gwrthod rhai gweithgareddau oherwydd eu gofynion gofal iechyd

- yn ymwybodol o arwyddion, symptomau a sbardunau cyflyrau meddygol cyffredin sy'n bygwth bywyd ac yn gwybod beth i'w wneud mewn argyfwng. Mae hyn yn cynnwys gwybod pwy yw'r bobl cymorth cyntaf a gofyn am eu cymorth os bydd argyfwng meddygol
- deall gweithdrefnau argyfwng y lleoliad addysg yn llawn a bod yn barod i weithredu mewn argyfwng
- gofyn a gwrando ar farn dysgwyr a'u rhieni, y dylid eu cymryd i ystyriaeth wrth roi cymorth ar waith
- sicrhau bod dysgwyr (neu eu ffrindiau) yn gwybod wrth bwy i ddweud os ydynt yn teimlo'n sâl, angen cefnogaeth neu newidiadau i'w cymorth
- gwrando ar bryderon dysgwyr os ydynt yn teimlo'n sâl ar unrhyw adeg ac ystyried yr angen am gymorth meddygol (yn enwedig yn achos adrodd anawsterau anadlu)
- sicrhau na chaiff dysgwyr ag anghenion gofal iechyd eu heithrio o weithgareddau y maent yn dymuno cymryd rhan ynddynt heb reswm sy'n seiliedig ar dystiolaeth glir, gan gynnwys unrhyw deithiau/ymweliadau allanol. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod gan ddysgwyr fynediad at eu meddyginiaeth a bod aelod o staff sydd wedi'i hyfforddi'n briodol yn bresennol i gynorthwyo lle bo angen
- ymwybodol o faterion bwlio a lles emosiynol o ran dysgwyr ag anghenion gofal iechyd, a'u bod yn barod i ymyrryd yn unol â pholisi'r lleoliad addysg
- yn ymwybodol y gall anghenion gofal iechyd effeithio ar allu dysgwr i ddysgu a rhoi cymorth ychwanegol pan fo angen
- cefnogi dysgwyr sydd wedi bod yn absennol a'u cynorthwyo gyda dal i fyny ar waith a gollwyd – gall hyn gynnwys gweithio gyda rhieni a gwasanaethau arbenigol
- rhoi gwybod i rieni sut mae'r angen gofal iechyd yn effeithio ar y dysgwr yn y lleoliad addysg. Gall hyn gynnwys rhoi gwybod am unrhyw ddirywiad, pryderon neu newidiadau i arferion dysgwr neu staff.

d. Dysgwyr a rhieni

Mae'n hanfodol bod dysgwyr a rhieni yn cymryd rhan weithredol yn y gwaith o gynllunio cymorth a rheoli anghenion gofal iechyd. Dylai diwallu anghenion yr unigolyn fod yng nghanol y broses o wneud penderfyniadau a phrosesau. Mae CCUHP yn datgan y dylai dysgwyr gael mynediad at wybodaeth briodol hanfodol ar gyfer eu hiechyd a'u datblygiad a chael cyfleoedd i gymryd rhan mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar eu hiechyd. Bydd yr Awdurdodau Addysg Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn yn defnyddio Cynllun Datblygu Unigol a chyfarfodydd yn cael eu cynnal mewn Dulliau Person Canolog i gasglu gwybodaeth am y disgybl.

Bydd dysgwyr a rhieni:

- dderbyn diweddariadau ynglŷn â materion/newidiadau gofal iechyd sy'n digwydd o fewn y lleoliad addysg
- cymryd rhan mewn creu, datblygu ac adolygu CIU (os oes un). Gall y rhiant a'r dysgwr fod yn y sefyllfa orau i ddarparu gwybodaeth am sut mae eu hanghenion gofal iechyd yn effeithio arnynt. Dylid eu cynnwys yn llawn mewn trafodaethau ynghylch sut caiff anghenion gofal iechyd y dysgwr eu diwallu yn y lleoliad addysg, a dylent gyfrannu at y gwaith o ddatblygu, a chydymffurfio â'u CIU
- darparu'r lleoliad addysg â gwybodaeth ddigonol a chyfredol am anghenion gofal iechyd, gan gynnwys unrhyw ganllawiau ynglŷn â rhoi meddyginiaeth a/neu driniaeth gan weithwyr gofal iechyd proffesiynol. Lle bo'n briodol, dylai dysgwyr gael eu hannog a'u galluogi i reoli eu hanghenion gofal iechyd eu hunain
- rhoi gwybod i'r lleoliad addysg am unrhyw newidiadau megis y math o feddyginiaeth, dos neu ddull o weinyddu
- darparu meddyginiaethau perthnasol a chyfredol, wedi'u labelu'n gywir, gyda dos a chyfarwyddiadau gweinyddu ysgrifenedig
- sicrhau bod modd cysylltu ag oedolyn a enwebwyd bob amser a bod pob ffurflen angenrheidiol wedi ei chwblhau a'i llofnodi
- rhoi gwybod i'r lleoliad addysg os oes gan eu plentyn neu os ydynt wedi cael clefyd neu gyflwr heintus tra'n bresennol.

dd. Gwasanaeth nyrsio iechyd ysgolion GIG Cymru, sefydliadau trydydd sector a gwasanaethau arbenigol eraill

Mae gofal iechyd a chymorth ymarferol ar gael gan nifer o sefydliadau. Mae gan leoliadau addysg fynediad at wasanaeth cyngor iechyd. Gall cwmpas a math y gefnogaeth y mae'r gwasanaeth yn ei gynnig gynnwys:

- cynnig cyngor ar ddatblygu CIU
- helpu i adnabod yr hyfforddiant sydd ei angen ar gyfer y lleoliad addysg i weithredu CIU yn llwyddiannus
- cefnogi staff i weithredu CIU dysgwr drwy gyngor a chyswllt â gweithwyr proffesiynol eraill mewn gofal iechyd, gofal cymdeithasol a thrydydd sector.

Gall cyngor a chymorth iechyd hefyd gael ei ddarparu gan weithwyr iechyd proffesiynol arbenigol megis meddygon teulu, paediatregwyr, therapyddion iaith a lleferydd, therapyddion galwedigaethol, ffisiotherapyddion, dietegwyr a nyrsys arbenigol diabetes. Yn

ogystal, gall cyrff gwirfoddol y trydydd sector ddarparu cyngor a chefnogaeth. Gall ymgysylltu â gwasanaethau arbenigol yn rhagweithiol roi cymorth ymarferol wrth ysgrifennu a gweithredu CIU. Gallant hefyd ddarparu adnoddau hyfforddi a chodi ymwybyddiaeth, gan gynnwys cysylltiadau fideo.

Creu amgylchedd ddysgu hygyrch

Bydd Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd a chyrff llywodraethu yn sicrhau bod eu lleoliadau addysg yn gynhwysol ac yn hygyrch yn yr ystyr lawnaf i ddysgwyr ag anghenion gofal iechyd. Mae hyn yn cynnwys y canlynol:

- **Mynediad ffisegol i adeiladau'r lleoliad addysg**

Rhoddir dyletswydd ar awdurdodau lleol i lunio strategaeth hygyrchedd ysgrifenedig ar gyfer pob ysgol maent yn gyfrifol amdani o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 . Disgwylir i unrhyw strategaeth o'r fath fynd i'r afael â:

'gwella amgylcheddau ffisegol ysgolion er mwyn cynyddu'r graddau y mae dysgwyr anabl yn gallu manteisio ar addysg a manteision, cyfleusterau neu wasanaethau a ddarperir neu a gynigir gan yr ysgolion' (Atodlen 10, Deddf Cydraddoldeb 2010).

Bydd i'r strategaeth hon ymwneud â chyfnod rhagnodedig, rhaid ymgynghori arni, rhaid ei bod ar gael i'w harchwilio a'i hadolygu'n barhaus. Yn yr un modd, bydd ysgolion unigol yn cynnal cynllunio hygyrchedd ac maent o dan ddyletswydd i baratoi cynllun hygyrchedd yn dilyn yr un egwyddorion â'r strategaethau a baratowyd gan yr awdurdodau lleol.

- **Addasiadau rhesymol – cymhorthion neu wasanaethau ategol**

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gosod dyletswydd ar sefydliadau dysgu i wneud 'addasiadau rhesymol' ar gyfer dysgwyr sy'n anabl yn ôl diffiniad y Ddeddf. Mewn perthynas â'r dysgwyr hyn, rhaid darparu cymhorthion neu wasanaethau ategol (gyda'r nifer priodol o staff hyfforddedig)

- **Teithiau dydd ac ymweliadau preswyl**

Rhaid i gyrff llywodraethu sicrhau bod y lleoliad addysg yn cefnogi'n weithredol bob dysgwr sydd ag anghenion gofal iechyd i gymryd rhan mewn teithiau ac ymweliadau.

Bydd cyrff llywodraethu yn ymwybodol o'u dyletswyddau cyfreithiol (gweler 'Atodiad 1: Amlinelliad o'r fframwaith gyfreithiol' ar dudalen 29) i wneud addasiadau rhesymol i deithiau ac ymweliadau preswyl gan sicrhau cyfranogiad llawn gan yr holl ddysgwyr.

Rhaid i staff fod yn ymwybodol o sut y gall anghenion gofal iechyd dysgwyr effeithio ar gyfranogiad, a cheisio darparu ar gyfer unrhyw addasiadau rhesymol a fyddai'n cynyddu lefel cyfranogiad y dysgwyr . Bydd staff yn ystyried sut mae darparu ar gyfer rhannu gwybodaeth bersonol gyda thrydydd parti os yw'n angenrheidiol ar gyfer gweithgareddau oddi ar y safle (yn unol â Deddf Diogelu Data 1998 a chan barchu hawl y dysgwyr i breifatrwydd). Gall hyn gynnwys gwybodaeth am anghenion gofal iechyd y dysgwyr, beth i'w wneud mewn argyfwng ac unrhyw gymorth, meddyginiaeth neu offer ychwanegol sydd eu hangen.

- Rhyngweithio cymdeithasol

Rhaid i gyrrff llywodraethu sicrhau y caiff cyfranogiad dysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd ei ystyried yn ddigonol mewn gweithgareddau cymdeithasol strwythuredig a distrwythur, fel yn ystod egwyl, clwb brecwast, cynyrchiadau, clybiau ar ôl-orïau ac ymweliadau preswyl.

Rhaid i lleoliad addysg wneud yr holl staff yn ymwybodol o'r rhwystrau cymdeithasol y gall dysgwyr ag anghenion gofal iechyd eu profi a sut y gall hyn arwain at fwlio ac allgau cymdeithasol. Mae angen ymagwedd ragweithiol i gael gwared ar unrhyw rwystrau.

- Ymarfer a gweithgaredd corfforol

Rhaid i y lleoliad addysg ddeall yn llawn pa mor bwysig yw bod pob dysgwyr yn cymryd rhan mewn gweithgareddau corfforol a bydd y staff yn gwneud addasiadau rhesymol i chwaraeon a gweithgareddau eraill i'w gwneud yn hygyrch i bob dysgwyr, gan gynnwys clybiau ar ôl-orïau a chwaraeon tîm.

Rhaid i staff fod yn gwbl ymwybodol o anghenion gofal iechyd y dysgwyr a sbardunau posibl. Trwy'r Cynllun Iechyd Personol a lunnir ar y cyd gyda'r ymarferwyr iechyd byddent yn gwybod sut i ymateb yn briodol ac yn brydlon os ydynt yn ymwybodol bod dysgwyr yn teimlo'n sâl. Byddent yn gofyn am arweiniad bob amser wrth ystyried sut y gallai cymryd rhan mewn gweithgareddau chwaraeon neu weithgareddau eraill effeithio ar ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd.

Rhaid i pob ymdrech gael ei wneud i osgoi 'darpariaethau arbennig' ar wahân ar gyfer gweithgareddau penodol, gyda phwyslais yn lle hynny ar weithgareddau sydd wedi'u gwneud yn hygyrch i bawb. Lle nad yw hyn yn bosibl, dylid cael cyngor gan weithwyr iechyd ac addysg gorfforol broffesiynol a'r dysgwyr.

Rhaid i staff hefyd ddeall y gall hi fod yn briodol i rai dysgwyr ag anghenion gofal iechyd gael meddyginiaeth neu fwyd gyda nhw yn ystod gweithgarwch corfforol; dylai dysgwyr o'r fath gael eu hannog i gymryd y feddyginiaeth neu fwyd pan fo'i angen.

- Rheoli bwyd

Lle caiff bwyd ei ddarparu gan neu drwy'r lleoliad addysg, mae'n rhaid rhoi ystyriaeth i anghenion diet dysgwyr, e.e. y rhai sydd â diabetes, clefyd seliag, alergeddau ac anoddefiadau.

Rhaid nodi glwten ac anoddefiadau neu alergenau eraill yn glir. Bydd darparu gwybodaeth yn helpu i hwyluso gweithio ar y cyd rhwng rhieni a thimau arlwygo. Mae hyn yn arbennig o bwysig pan fydd angen cyfrif carbhydrad.

Bydd ystyriaeth yn cael ei roi i argaeledd byrbrydau. Dylid bob amser cynnig opsiynau sy'n cydfynd ag anghenion deiategol y disgybl. Gan fod rhai cyflyrau angen lefel uchel o galoriau, dylai bod cynnig ar gael i ddewis bwydydd a diodydd sy'n glwcos-gyfoethog.

Bydd bwyd a ddarperir ar gyfer teithiau yn adlewyrchu anghenion dietegol y dysgwyr sy'n cymryd rhan. Dylai bwyd a ddarperir ar gyfer byrbrydau mewn lleoliadau ystafell ddosbarth hefyd gymryd anghenion dietegol y dysgwyr hyn i ystyriaeth. Er bod polisiau ysgol iach a 'dim melysion' yn cael eu cydnabod fel rhai pwysig, efallai y bydd angen i ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd gael eu heithrio o'r polisiau hyn. Ni ddylai dysgwyr sydd angen bwyta neu yfed fel rhan o'u cyflwr gael eu gwahardd o'r ystafell ddosbarth na'u neilltuo.

- Asesiadau risg

Bydd staff yn glir pryd mae angen asesiad risg a bod yn ymwybodol o'r systemau asesu risg sydd ar waith. Dylent ddechrau â rhagosodiad o gynnwys a dylai fod proses o geisio addasiadau neu weithgareddau amgen yn hytrach na darpariaeth ar wahân wedi'i gynnwys yn rhan ohonynt.

Yn ogystal, mae dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i baratoi a gweithredu strategaethau a chynlluniau hygyrchedd. Mae'r strategaethau a chynlluniau hyn yn delio â materion sy'n ymwneud â chynyddu cyfranogiad gan ddysgwyr anabl.

Beth mae Anghenion Meddygol a Corfforol yn ei olygu?

Mae nifer o gyflyrau Meddygol a Chorfforol fydd ddim yn cael unrhyw effaith ar fynediad disgybl i'r cwricwlwm gyda mân addasiadau a bodolaeth cynllun meddygol ysgol. Mae Anawsterau Dysgu Meddygol a/neu Gorfforol yn cyfeirio at unigolion sydd â chyflwr Meddygol a/neu Gorfforol sydd yn cael effaith sylweddol ar allu'r disgybl i gael mynediad at y Cwricwlwm heb addasiadau sylweddol.

Mae posib y bydd rhai disgyblion sydd ag Anhwylder Datblygiadol Cydsymudedd/ Developmental Co-ordination Disorder (hefyd yn cael ei gyfeirio ato fel Dyspraxia) angen rhai addasiadau a strategaethau penodol. Bydd rhain yn gallu dod o wybodaeth ac argymhellion gan Therapydd Galwedigaethol neu Ffisiotherapydd, yn hytrach na trwy Gynllun Meddygol.

Cyffredinol

Mae gan bob ysgol gyfrifoldeb i greu awyrgylch diogel a gofalus lle y mae'n bosib i bob disgybl ddatblygu'n hapus a hyderus. Er mwyn sicrhau awyrgylch sydd yn gyfeillgar i ddysgwyr gydag anawsterau Meddygol a/neu Gorfforol mae disgwyl i ysgolion:

- Sicrhau fod yr awyrgylch dysgu a cymdeithasol yn gynhwysol a chroesawgar.
- Sicrhau fod defnydd effeithiol, hyblyg a synhwyrdd yn cael ei wneud o adnoddau staffio ysgol gyfan i ddiwallu anghenion y disgyblion hyn lle bo hynny yn rhesymol.
- Sicrhau fod unrhyw risgiau yn cael eu hadnabod a'u targedu o fewn ffiniau rhesymol.
- Bod yn ymateb yn raddoledig i anghenion drwy gymryd i ystyriaeth unrhyw gyngor arbenigol rhesymol sydd yn cael ei ddarparu.
- Bod yn mesur cynnydd plant sydd yn derbyn ymyraethau er mwyn gallu dangos effeithiolrwydd yr ymyraethau.

Nod Strategaeth a Pholisïau Cynnal Anghenion Meddygol a/neu Gorfforol Ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn yw:

- Hyrwyddo cysondeb yn y modd y mae ysgolion yn ymateb i anghenion Meddygol a Corfforol;
- Gwneud yn glir beth yw cyfrifoldebau'r tîm dysgu, arweinyddion bugeiliol, uwch dîm rheoli a phennaeth yr ysgol;
- Hyrwyddo ethos o weithio mewn partneriaeth rhwng disgyblion, staff yr ysgol ac asiantaethau allanol.
- Sicrhau fod y disgyblion yn cael cyfle cyfartal, derbyn eu haddysg ochr yn ochr â'u cyfoedion mewn ysgolion a chymunedau lleol
- Hyrwyddo annibyniaeth disgyblion mewn ymateb i'w hanghenion meddygol a corfforol eu hunain ble mae modd gwneud hynny.
- Cyflawni eu potensial a datblygu i fod yn ddysgwyr annibynnol.

Disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol

Bydd ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn yn rhoi ystyriaeth arbennig mewn achosion sydd yn ymwneud â disgyblion sydd ar y gofrestr ADY am resymau eraill yn ogystal â'u hanghenion Meddygol Corfforol. Bydd angen teilwrio ymyrraeth Feddygol Gorfforol gan ystyried anghenion eraill posib y disgybl (e.e. anabledd dysgu, anhawster cyfathrebu). Mewn achos o'r fath bydd angen ystyried rôl Gwasanaethau eraill.

Cyfathrebu â Rhieni/Gofalwyr

Mae gweithio gyda theuluoedd a sicrhau cydweithrediad rhieni yn allweddol ar gyfer perthynas lwyddiannus ag unrhyw ddisgybl. Dylai pob ysgol yng Ngwynedd ac Ynys Môn fod yn agored i drafodaeth bob amser ac yn annog rhieni i gysylltu os oes unrhyw beth yn eu pryderu.

Rhannu Gwybodaeth

Bydd cyrff llywodraethu yn sicrhau bod trefniadau anghenion iechyd, yn bolisiau ehangach y lleoliad addysg a CIU, yn cael eu cefnogi gan gyfathrebu clir gyda staff, rhieni a rhanddeiliaid allweddol eraill i sicrhau eu cyfathrebu'n llawn. Mae'n hanfodol bod yr holl wybodaeth yn cael ei chadw'n gyfredol. Mae'n rhaid i bob techneg rhannu gwybodaeth megis hysbysfwrdd staff a mewnrwyd ysgol gael eu cytuno gan y dysgwr a'r rhiant cyn cael ei ddefnyddio, er mwyn diogelu cyfrinachedd.

Bydd athrawon, athrawon llenwi a staff cefnogol (gall hyn gynnwys staff arlwyo a chontractwyr perthnasol) gael mynediad at y wybodaeth berthnasol, yn enwedig os oes posibilrwydd o sefyllfa argyfwng yn codi. Bydd sut y caiff hyn ei wneud yn dibynnu ar fath a maint y lleoliad a gallai gynnwys:

- lle bo'n addas, ac yn dilyn caniatâd priodol, hysbysfwrdd mewn ystafell staff a ddefnyddir i ddangos gwybodaeth am anghenion iechyd risg uchel, staff cymorth cyntaf a thystysgrifau, gweithdrefnau brys, ac ati. Dylid nodi nad yw pob aelod staff yn defnyddio'u hystafell staff, y gallai maint rhai o'r lleoliadau addysgol wneud y math hwn o rannu gwybodaeth yn anymarferol, a bod rhaid ystyried hawl y dysgwr i breifatrwydd bob amser
- ardal mewnrwyd ddiogel a chyfarfodydd staff y lleoliad addysg yn cael eu defnyddio i helpu i sicrhau bod staff yn ymwybodol o anghenion gofal iechyd y dysgwyr y mae ganddynt gysylltiad â nhw neu y gallent fod ganddynt gysylltiad â nhw.

Bydd rhieni a dysgwyr yn bartneriaid gweithredol, ac er mwyn cyflawni hyn, dylai'r lleoliad addysg wneud rhieni'n gwbl ymwybodol o'r gofal a gaiff eu plant. Dylai rhieni a dysgwyr hefyd gael eu gwneud yn ymwybodol o'u hawliau a'u cyfrifoldebau nhw. Er mwyn helpu i gyflawni hyn, bydd y lleoliad addysg:

- wneud polisiau anghenion gofal iechyd ar gael yn rhwydd ac yn hygyrch, ar-lein ac ar ffurf copi caled

- darparu copi o'r polisi rhannu gwybodaeth i'r dysgwr/rhieni. Dylai hwn nodi'r math o gyrff ac unigolion y gellir rhannu gwybodaeth feddygol y dysgwr â nhw
- gofyn i rieni lofnodi ffurflen ganiatâd sy'n rhoi manylion clir y cyrff, unigolion a dulliau a fydd yn gyfrwng rhannu gwybodaeth feddygol eu dysgwr. Gall rhannu gwybodaeth feddygol fod yn fater sensitif a dylai'r dysgwr fod yn rhan o unrhyw benderfyniadau. Dylai lleoliadau addysg gadw rhestr o ba wybodaeth sydd wedi cael ei rhannu â phwy a pham, i'r dysgwr/rhiant allu ei weld ar gais
- ystyried cynnwys dolen i'r polisiâu anghenion gofal iechyd mewn cyfathrebiadau perthnasol a anfonir at rieni, ac o fewn CIU y dysgwr
- cynnwys cynghorau myfyrwyr, 'ysgolion iach' a grwpiau eraill i ddysgwyr yn natblygiad trefniadau gofal iechyd y lleoliad, lle y bo'n briodol
- ystyried sut y gall grwpiau o ffrindiau a chyfoedion gynorthwyo dysgwyr, e.e. gellid dysgu'r sbardunau neu arwyddion problem dysgwr iddynt, gwybod beth i'w wneud mewn argyfwng a phwy i ofyn am gymorth. Dylai'r lleoliad addysg drafod gyda'r dysgwr a'r rhieni yn gyntaf a phenderfynu a ellir rhannu gwybodaeth.

Gweithdrefnau a chadw cofnodion ar gyfer rheoli anghenion gofal iechyd dysgwyr

Bydd lleoliad addysg yn creu gweithdrefnau sy'n nodi rolau/cyfrifoldebau pob parti sy'n rhan o adnabod, rheoli a gweinyddu anghenion gofal iechyd. Dylai'r dogfennau canlynol gael eu casglu a'u cynnal, lle bo hynny'n briodol.

1. Manylion cyswllt y gwasanaethau brys
2. Cytundeb rhieni i'r lleoliad addysgol weinyddu meddyginiaeth
3. Cytundeb pennaeth y lleoliad addysgol i weinyddu meddyginiaeth
4. Cofnod o feddyginiaeth gaiff ei storio a'i gweinyddu i ddysgwr unigol
5. Cofnod o feddyginiaethau a weinyddwyd i bob dysgwr yn ôl dyddiad
6. Cais i ddysgwr weinyddu meddyginiaeth eu hunain
7. Cofnod hyfforddiant staff – gweinyddu meddyginiaethau
8. Adroddiad digwyddiad meddyginiaeth.

Bydd cofnodion newydd yn cael eu cwblhau pan fydd newidiadau i feddyginiaeth neu dds. Dylai'r lleoliad dysgu sicrhau bod yr hen ffurflenni wedi'u marcio'n glir fel rhai na sydd bellach yn berthnasol a'u storio yn unol â'u polisi cadw gwybodaeth. Gellir gweld y ffurflenni/templedi uchod yn 'Atodiad 2:

Storio, mynediad at a gweinyddu meddyginiaeth a dyfeisiau

Rhaid i gyrff llywodraethu sicrhau bod polisi'r lleoliad addysg yn glir ynghylch y gweithdrefnau i'w dilyn ar gyfer rheoli meddyginiaethau a dyfeisiau. Bydd gweithdrefnau storio, mynediad a gweinyddu bob amser yn gyd-destunol i'r lleoliad addysg a gofynion y dysgwr. Fodd bynnag, dylai'r egwyddorion cyffredinol canlynol gael eu hadlewyrchu.

Cyflenwi meddyginiaeth neu ddyfeisiau

Ni fydd sefydliadau addysg yn storio meddyginiaeth dros ben neu wrth gefn. Gofynnir i rieni ddarparu cyflenwadau priodol o feddyginiaeth. Bydd y rhain yn eu cynhwysydd gwreiddiol, wedi'u labelu ag enw'r dysgwr, enw'r feddyginiaeth, dos ac amledd, a'r dyddiad dod i ben. Dylai lleoliadau addysg ond derbyn meddyginiaethau a dyfeisiau ar bresgripsiwn sydd:

- â dyddiad addas
- â'u cynnwys wedi'i labelu'n gywir ac yn glir
- wedi'u labelu ag enw'r dysgwr
- wedi'u cyflenwi â chyfarwyddiadau ysgrifenedig ar gyfer gweinyddu, dos a storio
- yn eu cynhwysydd/pecynnu gwreiddiol fel y weinyddir gan fferyllydd (ac eithrio inswlin sydd ar gael yn gyffredinol drwy gyfrwng pin inswlin neu bwmp).

Lle caiff meddyginiaeth nid-drwy-bresgripsiwn ei gadw gan y lleoliad addysg, e.e. hylif paracetamol, bydd:

- fod â dyddiad addas
- fod y cynnwys wedi'i labelu'n gywir ac yn glir
- fod wedi'i labelu ag enw'r dysgwr
- wedi'i gyflenwi â chyfarwyddiadau ysgrifenedig ar gyfer gweinyddu, dos a storio – gall hyn fod gan y rhiant
- fod yn ei gynhwysydd/pecynnu gwreiddiol.

Storio, mynediad a gwaredu

Er y dylid storio pob meddyginiaeth yn ddiogel, bydd math a defnydd y feddyginiaeth yn pennu sut mae hyn yn digwydd. Bydd pob dysgwr yn gwybod ble mae eu meddyginiaeth yn cael ei storio a sut i gael gafael arno.

- **Rheweiddio**

Mae angen oergell ar rai meddyginiaethau. Bydd angen monitro tymheredd yr oergell yn rheolaidd er mwyn sicrhau ei fod yn unol â'r gofynion storio. Gall meddyginiaethau gael eu cadw mewn oergell sy'n cynnwys bwyd, ond dylai fod mewn cynhwysydd aerglos ac wedi'i labelu'n glir. Dylid ystyried oergell feddygol y gellir ei chloi os oes angen storio llawer o feddyginiaeth.

- **Meddyginiaeth argyfwng – Disgyblion Penodol**

Rhaid i feddyginiaeth argyfwng fod ar gael yn rhwydd i ddysgwyr penodol sydd ei angen bob amser yn ystod y dydd neu mewn gweithgareddau oddi ar y safle. Bydd meddyginiaethau a dyfeisiau fel anadlwyr asthma, mesuryddion profi glwcos yn y gwaed a hunan-chwistrellwyr adrenalin (pen) ar gael yn rhwydd i ddysgwyr ac nid o dan glo. Mae hyn yn arbennig o bwysig i'w ystyried pan y tu allan i adeilad y lleoliad addysg, e.e. ar deithiau. Os yw'r feddyginiaeth frys yn gyffur a reolir, bydd yn cael ei gadw mor ddiogel â phosibl er mwyn lleihau'r risg o fynediad heb awdurdod tra hefyd yn caniatáu mynediad cyflym os gallai hyn fod yn angenrheidiol mewn argyfwng. Gall dysgwr sydd wedi cael cyffur a reolir drwy bresgripsiwn ei feddu'n gyfreithiol, os ydynt yn gymwys i wneud hynny, ac ni ddylent ei drosglwyddo i ddysgwr arall neu unrhyw un

arall sydd heb awdurdod. Gall monitro fod yn angenrheidiol. Pan fydd staff yn rhoi meddyginiaeth frys i ddysgwr, dylid cofnodi hyn.

- **Meddyginiaeth di-argyfwng**

Bydd pob meddyginiaeth di-argyfwng gael ei chadw mewn lle diogel gyda rheolaethau tymheredd neu olau priodol. Os yw'n gyffur a reolir, mae mesurau a rheolaethau diogelwch ychwanegol yn ddoeth.

- **Gwaredu meddyginiaeth**

Pan nad oes mo'u hangen mwyach, dylai meddyginiaethau gael eu dychwelyd i'r rhieni i drefnu cael gwared arnynt yn ddiogel. Rhaid defnyddio *Sharpboxes* bob amser ar gyfer cael gwared â nodwyddau ac offer miniog eraill a'u gwaredu'n briodol.

Gweinyddu meddyginiaeth

- Lle mae'r dysgwr yn iau nag 16 oed, mae rhoi cymorth neu weinyddu meddyginiaethau a ragnodwyd neu feddyginiaethau sydd heb eu rhagnodi'n gofyn am ganiatâd ysgrifenedig rhieni, oni bai y caiff cymhwysedd Gillick ei gofnodi. Bydd cofnodi gweinyddu pob meddyginiaeth yn digwydd ar gofnod pwrpasol.
- Lle caiff meddyginiaeth ei rhagnodi i'w cymryd mewn amleddau sy'n caniatáu i'r cwrs dyddiol o feddyginiaeth gael ei weinyddu yn y cartref, dylai rhieni geisio gwneud hynny, e.e. cyn ac ar ôl ysgol a gyda'r hwyr. Bydd yna achosion lle nad yw hyn yn briodol.
- Dylai dysgwyr o dan 16 oed fyth dderbyn aspirin na'i ddeilliadau oni ragnodir iddynt.
- Oni bai bod cynllun y cytunwyd arno i'r dysgwr weinyddu meddyginiaeth i'w hunan (16 oed a throsodd neu gymhwysedd Gillick), dylid gweinyddu pob meddyginiaeth gan aelod o staff. Mewn achosion eraill, efallai y bydd angen iddo gael ei oruchwylio yn unol â'r CIU.
- Bydd meddyginiaeth yn cael ei gweinyddu gan staff sydd wedi cael hyfforddiant addas yn unig. Dylai symudiad a lleoliad y staff hyfforddedig hyn bob amser fod ar y cyd â'r dysgwyr y maent yn eu cefnogi.
- Dylai staff wirio'r dos uchaf a maint ac amser unrhyw ddos blaenorol a weinyddwyd.
- Gall gweinyddu rhai gweithdrefnau meddygol ofyn am weinyddu gan oedolyn o'r un rhyw â'r dysgwr, ac efallai y bydd angen ail oedolyn yn dyst. Rhaid ystyried barn a theimladau'r dysgwr ynglŷn â nifer a rhyw'r rhai sy'n cynorthwyo wrth ddarparu gofal personol. Nid oes unrhyw ofyniad o dan y gyfraith bod mwy nag un person yn cynorthwyo. Dylai hyn gael ei gytuno a'i adlewyrchu yn y CIU a'r asesiad risg.
- Dylai'r lleoliad addysg gael polisi gofal personol¹. Dylid ei ddilyn, oni bai bod trefniadau eraill wedi'u cytuno, a'u cofnodi yn CIU y dysgwr.

¹ Gellir diffinio gofal personol fel unrhyw ofal sy'n golygu ymolchi neu gyflawni gweithdrefn i rannau personol y corff y mae'r rhan fwyaf o bobl fel arfer yn eu gwneud eu hunain, ond nad yw rhai dysgwyr yn gallu eu gwneud oherwydd eu hoed ifanc, anawsterau corfforol neu anghenion arbennig eraill. Mae enghreifftiau yn cynnwys gofal sy'n gysylltiedig ag ymataliaeth a rheolaeth mislif yn ogystal â thasgau dyddiol megis cymorth i ymolchi, i fynd i'r toiled neu wisgo. Mae hefyd yn cynnwys goruchwylio dysgwyr wrth iddynt wneud hunan-ofal personol.

- Os yw dysgwr yn gwrthod eu meddyginiaeth, dylai staff gofnodi hyn a dilyn eu gweithdrefnau diffiniedig, gan hysbysu rhieni cyn gynted â phosibl. Os yw dysgwr yn camddefnyddio unrhyw feddyginiaeth, dylid rhoi gwybod i'w rieni cyn gynted â phosibl. Dylai'r lleoliad addysg ofyn i rieni geisio cyngor gofal iechyd fel y bo'n briodol. Os na ellir cysylltu â'r rhieni yn syth, mae angen i staff ystyried ceisio cyngor gofal iechyd ar unwaith.
- Dylai staff sy'n ymwneud â gweinyddu meddyginiaeth fod yn gyfarwydd â sut mae dysgwyr yn cydsynio i driniaeth. Gweler - *Caniatâd Cleifion i Archwiliad a Thriniaeth – Canllawiau Diwygiedig* (Y GIG, 2008).
- Dylai pob aelod staff sy'n cefnogi ymweliadau oddi ar y safle fod yn ymwybodol o ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd. Dylent dderbyn y wybodaeth angenrheidiol er mwyn sicrhau bod staff yn gallu hwyluso profiad cyfartal i'r dysgwr. Gall y wybodaeth hon gynnwys materion iechyd a diogelwch, beth i'w wneud mewn argyfwng ac unrhyw gymorth angenrheidiol ychwanegol arall y mae'r dysgwr ei angen, gan gynnwys meddyginiaeth ac offer.

Gweithdrefnau argyfwng

Rhaid i gyrff llywodraethu sicrhau bod polisi yn ei le ar gyfer ymdrin â sefyllfaoedd argyfwng. Dylai staff wybod pwy sy'n gyfrifol am y polisi, pwy sydd wedi'u henwebu'n bobl cymorth cyntaf a sut i ddelio ag anghenion gofal iechyd cyffredin. Mewn sefyllfaoedd sydd angen cymorth brys, dylid galw 999 ar unwaith. Dylai lleoliad cofnodion gofal iechyd y dysgwr a manylion cyswllt brys fod yn hysbys i staff.

Pan fydd gan ddysgwr CIU, dylai hwn ddiffinio'n glir beth yw argyfwng ac egluro beth i'w wneud. Dylai staff fod yn ymwybodol o symptomau a gweithdrefnau argyfwng.

Bydd dysgwyr eraill yn y lleoliad addysg hefyd wybod beth i'w wneud mewn argyfwng mewn termau cyffredinol, megis rhoi gwybod i aelod o staff ar unwaith.

Os oes angen cymryd dysgwr i'r ysbyty, dylai aelod o staff aros gyda'r dysgwr nes bod rhiant yn cyrraedd. Mae hyn yn cynnwys eu hebrwng mewn ambiwlans i'r ysbyty. Bydd gan yr aelod staff fanylion unrhyw anghenion gofal iechyd a meddyginiaeth hysbys.

Hyfforddiant

Bydd i gyrff llywodraethu yn sicrhau bod staff sy'n cefnogi dysgwyr i gefnogi'r rheiny sydd ag anghenion gofal iechyd yn derbyn hyfforddiant priodol. Bydd gyrff llywodraethu hefyd sicrhau bod eu polisiau'n nodi'n glir sut y bydd nifer ddigonol o'r staff hyn yn cael eu hadnabod a'u cefnogi.

Wrth gynorthwyo dysgwyr â'u hanghenion gofal iechyd, bydd yr awdurdod Addysg yn cydnabod nad oes angen unrhyw hyfforddiant arbenigol ar gyfer llawer o ymyriadau a rôl staff yw hwyluso'r dysgwr i ddiwallu eu hanghenion gofal iechyd eu hunain.

Gall CIU adlewyrchu anghenion cymhleth sy'n gofyn i staff gael gwybodaeth a hyfforddiant penodol. Gall yr hyfforddiant hwn hefyd ymwneud â defnydd cymhorthion fel cymhorthion clyw (dylid dangos i staff sut mae newid batris) ac amryw dechnolegau addasol. Os yw'r rhain wedi'u cychwyn gan weithwyr iechyd proffesiynol, gellir gofyn iddynt ddarparu cyngor addas ar gyfer lleoliadau addysg yn ogystal â dysgwyr a theuluoedd.

Bydd hyfforddiant a ddarperir yn ddigonol i sicrhau bod staff yn gymwys, yn hyderus yn eu gallu i gefnogi dysgwyr a chyflawni gofynion CIU. Yn hanfodol, dylai'r hyfforddiant hwn gynnwys mewnbwn gan y dysgwr a'r rhieni, sy'n aml yn chwarae rhan bwysig wrth ddarparu gwybodaeth am sut y gellir diwallu anghenion. Fodd bynnag, ni ddylid dibynnu'n llwyr ar rieni i ddarparu hyfforddiant am anghenion gofal iechyd eu plentyn.

Os oes gan ddysgwr anghenion cymhleth, efallai y bydd angen mewnbwn gan wasanaethau gofal iechyd a'r awdurdod lleol, fydd yn gallu rhoi cyngor a chyfeirio at hyfforddiant a chymorth pellach.

Bydd gan yr holl staff ddealltwriaeth sylfaenol o gyflyrau cyffredin i sicrhau adnabod symptomau a deall ble i geisio cymorth priodol.

Bydd polisiâu gynnwys gweithdrefn ar sut i godi ymwybyddiaeth o gyflyrau cyffredin, polisi anghenion gofal iechyd a rolau staff wrth wneud trefniadau. Dylai staff newydd a thros dro gael eu gwneud yn arbennig o ymwybodol o'r mesurau ataliol ac argyfwng sydd mewn lle fel y gall staff adnabod yr angen am ymyrraeth ac ymateb yn gyflym.

Os nad yw'r staff hyfforddedig sydd fel arfer yn gyfrifol am weinyddu meddyginiaeth ar gael, bydd y CIU yn nodi trefniadau amgen. Mae hefyd angen mynd i'r afael â hyn wrth asesu risg a chynllunio gweithgareddau oddi ar y safle.

Gwasanaeth Meddygol a Chorfforol

1. Nod y Gwasanaeth

Mae'r Gwasanaeth Meddygol Corfforol yn cyd-weithio ag ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn i hwyluso ymateb addas a rhesymol pobl ifanc sydd yn profi anawsterau meddygol a/neu gorfforol lle bo'r anghenion yma yn effeithio yn sylweddol ar fynediad yr unigolion i'r cwricwlwm.

2. Amcanion

Er mwyn cyrraedd at y nod hwn yr ydym fel gwasanaeth yn gosod yr amcanion canlynol;

- Sicrhau fod ethos ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn yn sicrhau perchnogaeth yr ysgolion o'r bobl ifanc yma sydd ag anghenion meddygol a/neu gorfforol.
- Pob athro/awes ymhob ysgol yng Ngwynedd ac Ynys Môn i dderbyn hyfforddiant priodol fydd yn arwain at athrawon sydd yn hyderus i weithio â phobl ifanc sydd ag anghenion meddygol a/neu gorfforol.
- Sicrhau arweiniad arbenigol i alluogi ysgolion i deilwrio ymyraethau arbenigol o fewn adnoddau'r ysgol.
- Sicrhau darpariaeth arbenigol safonol lleol ar gyfer y bobl ifanc mwyaf dwys.

3. Mesuryddion

Mae'r Gwasanaeth Meddygol Corfforol yn mesur llwyddiant y ddarpariaeth drwy nifer o ddangosyddion. Nodir isod ein prif ddangosyddion;

- Cynnydd/sefydlogrwydd mewn canran presenoldeb.
- Cynnydd yn y prif ddangosyddion ar ddiwedd cyfnodau allweddol.
- Cynnydd mewn canran o weithlu ysgolion sydd â hyfforddiant cyfredol ynglŷn â chyfrifoldebau ysgol gyfan
- Tystiolaeth feddygol ynglŷn â dwyster a sefydlogrwydd y cyflwr.

4. Darpariaeth

Mae'r ddarpariaeth gyflwyni'r drwy'r Gwasanaeth Meddygol Corfforol wedi ei rannu i ddau brif gydran.

Gweithredu Ysgol

Cyffredinol

Mae pob ysgol yng Ngwynedd ac Ynys Môn yn derbyn cyllideb ddatganoledig er mwyn gweithredu strategaethau lefel ysgol i gefnogi pobl ifanc sydd ag anghenion Meddygol a/neu Gorfforol.

Mae'r Gwasanaeth yn cefnogi gwaith yr ysgolion drwy gydlyn rhaglen hyfforddiant cytunedig i bob athro/awes a chymhorthydd dosbarth. Mae'r rhaglen hyfforddiant hon yn gyson ar draws yr ysgolion gyda ffocws clir ar ddilyniant cynradd uwchradd. Mae'r rhaglen hyfforddiant yn cael ei adolygu ar y cyd gyda'r Gwasanaeth Iechyd bob 5 mlynedd a dim ond ymyraethau sydd â thystiolaeth o fod yn effeithiol sydd yn cael eu cymeradwyo.

Gweithredu Ysgol a Mwy

Arbenigol

Mae pob ysgol yng Ngwynedd ac Ynys Môn yn medru cyfeirio disgyblion i sylw'r Fforwm Ardal ADYaCh. Dylid gwneud hyn yn unol â'r Meini Prawf drwy ddilyn y drefn gytunedig. Fel rhan o'r ddarpariaeth gall ysgol dderbyn cefnogaeth arbenigol i gydlyn cyngor meddygol ac ymateb i Gynllun Meddygol, asesu risg ac ymateb i leihau'r risgiau sydd wedi ei adnabod, a

darganfod hyfforddiant angenrheidiol, cyfeirio at ffynhonnell o gyngor strategaethau/adnoddau.

5. Strwythur Staffio

Uwch Seicolegydd Addysgol Meddygol Corfforol

Mae'r Uwch Seicolegydd Meddygol Corfforol yn cymryd rhan yng nghynllunio strategol a sicrhau ansawdd y ddarpariaeth ar lefel ysgol a thu hwnt.

Amlygir isod brif swyddogaethau'r Seicolegydd Meddygol Corfforol

- Cyd-gynllunio rhaglen hyfforddiant 5 mlynedd gyda swyddogion o'r Gwasanaeth Iechyd (e.e. Meddygon a Nyrsys Arbenigol, Ffisiotherapydd, Therapydd Galwedigaethol, Therapydd Iaith a Lleferydd) a'r Cydlynwyr Meddygol Corfforol ar gyfer staff ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn.
- Cyd-gynllunio hyfforddiant a sgiliau'r gweithlu yn y maes Anhwylder Datblygiadol Cydsymudedd trwy greu cysylltiadau gweithredol gyda gweithwyr iechyd yn y maes, e.e. Therapyddion Galwedigaethol.
- Sicrhau fod y Fforwm Ardal ADYaCh yn gweithredu yn unol â'r Meini Prawf.

Athro/awes Arbenigol Anghenion Meddygol Corfforol

Bydd rôl yr Athro/awes Arbenigol Anghenion Meddygol Corfforol yn allweddol o ran cefnogi ysgolion yn eu hymateb i anghenion disgyblion drwy:

- Defnyddio dealltwriaeth o faes iechyd i gydlynu gwybodaeth ynglŷn â chyflyrau iechyd a corfforol disgyblion, gan gynorthwyo ysgolion i wneud synnwyr o'r wybodaeth.
- Sicrhau ansawdd cynlluniau meddygol ar draws ysgolion.
- Adnabod y gefnogaeth sydd ei angen ar y lefel mwyaf addas a rhesymol.
- Cynorthwyo ysgolion i gynnal asesiadau risg.
- Meddu dealltwriaeth o gyflyrau meddygol a chorfforol a'r ymyraethau addas ar eu cyfer.
- Cynghori ysgolion o ran dealltwriaeth o gyfrifoldeb a Meini Prawf yr A.Ll.

Cymhorthydd Arbenigol Anghenion Meddygol a Corfforol

Swyddog Asesu Risg

Bydd rôl yr asesydd risg yn allweddol o ran cefnogi staff ysgolion i reoli risg wrth weithio gyda disgyblion ag anghenion meddygol, ymddygiadol a chorfforol.

6. Hyfforddiant

Mae'r Gwasanaeth Meddygol Corfforol yn cefnogi gwaith yr ysgolion drwy gyflwyno rhaglen hyfforddiant cytunedig i bob athro/awes a chymhorthydd dosbarth. Mae'r rhaglen

hyfforddiant hon yn gyson ar draws yr ysgolion gyda ffocws clir ar ddilyniant cynradd uwchradd. Mae'r rhaglen hyfforddiant yn cael ei adolygu bob 5 mlynedd a dim ond ymyraethau sydd â thystiolaeth o fod yn effeithiol sydd yn cael ei chymeradwyo. Bydd y Gwasanaeth hefyd yn cydlynu hyfforddiant gan y Gwasanaeth Iechyd ar lefel ysgol yn ôl anghenion penodol cyflyrau disgyblion ysgolion penodol.

Goruchwyliaeth Bwrdd Iechyd
Uwch Seicolegydd Meddygol/ Corfforol
Cydlynnydd/ Nyrs Ysgol
Athro/awes Arbenigol Meddygol/ Corfforol
Swyddog Asesu Risg

7. Gwasanaeth Aml Asiantaeth

Mae'r Gwasanaeth Meddygol Corfforol yn rhan o dîm integredig aml asiantaeth. Mae cyswllt gyda'r Gwasanaeth Iechyd yn hanfodol bwysig i sicrhau Gwasanaeth cyd-lynnus. Drwy weithio'n gwbl integredig mae'r gwasanaeth a ddarperir i'r plant yn holistaidd ac yn fwy effeithiol.

Addysg heblaw yn yr ysgol (EOTAS)

Mae'r adran hon yn disgrifio'r gefnogaeth sydd ar gael i ddysgwyr o oedran ysgol gorfodol na fyddant efallai, oherwydd eu hanghenion gofal iechyd, yn mynychu lleoliad addysg prif ffrwd am unrhyw gyfnod. Gallai'r cymorth a gânt yn ystod pwl o salwch fod yn yr ysbyty, mewn uned cyfeirio disgyblion neu yn y cartref. Mae gan awdurdodau lleol ddyletswydd (adran 19(1) ac 19(4) Deddf Addysg 1996) i wneud trefniadau ar gyfer darparu addysg sy'n addas ar gyfer yr holl blant a phobl ifanc o oed ysgol gorfodol.

Gweler Polisi a Chanllawiau EOTAS – Llawlyfr y Gwasanaeth

Addysg Gartref i Blant Sâl

1. Nod

Mae'r gwasanaeth addysg gartref i blant sâl yn gweithio â theuluoedd ac ysgolion prif lif Gwynedd ac Ynys Môn i gefnogi pobl ifanc sydd â chyflyrau meddygol cymhleth i gyrraedd eu llawn botensial. Ein nod yw cynnig cefnogaeth brydlon ac effeithiol i ddisgyblion Gwynedd ac Ynys Môn er mwyn goresgyn unrhyw broblem all godi oherwydd salwch hir dymor.

2. Amcanion

Er mwyn cyrraedd at y nodau uchod yr ydym fel gwasanaeth yn gosod yr amcanion canlynol;

- Ymateb yn brydlon a chyson i geisiadau ysgolion am addysg gartref i blant ag anghenion meddygol.

- Cynllunio darpariaeth addysgol sydd ar lefel addas ar gyfer pob disgybl.
- Cydweithio ag ysgolion i gyflwyno'r ddarpariaeth fwyaf addas.
- Cynnal y disgyblion yn emosiynol.
- Gwneud atgyfeiriadau i wasanaethau priodol yn ôl y gofyn.
- Sicrhau llwybr gyrfa i ddisgyblion ar ddiwedd ei gyrfa addysgol.

3. Mesuryddion

Mae'r Gwasanaeth Addysg i blant sâl yn mesur llwyddiant y ddarpariaeth drwy nifer o ddangosyddion. Nodir isod ein prif ddangosyddion;

- Cynnydd mewn canran presenoldeb ysgolion cynradd ac uwchradd.
- Cynnydd yn y prif ddangosyddion ar ddiwedd cyfnodau allweddol.
- Lleihad yn y nifer o bobl ifanc gwael sydd yn tangyflawni'n addysgol.
- Lleihad mewn nifer y disgyblion sydd allan o addysg, hyfforddiant a gwaith yn ôl 16.
- Ffurflenni adborth cleientiaid.

4. Meini Prawf

Darperir addysg gartref ar gyfer disgyblion o oedran ysgol gorfodol nad ydynt am sawl rheswm, yn gallu mynychu ysgol briodol. Mewn achosion unigol, mae'r ffactorau penodol yn aml yn gymhleth.

Ystyrir addysg gartref dros dro/cyfnod penodol yn yr amgylchiadau canlynol;

☒ Disgyblion â chyflyrau meddygol sydd yn eu hatal rhag mynychu ysgol. (Achosion meddygol; yn cynnwys disgyblion gyda chyflyrau seicolegol neu seiciatrig ac sydd yn agored i wasanaeth CAMHS)

☒ Meddygol corfforol - Plant sy'n derbyn adroddiad meddygol gan arbenigwyr neu bediatrydd sy'n datgan ei fod yn beryg iddynt fynychu'r ysgol.

☒ Meddygol emosiynol - (ffobia ac sydd yn agored i wasanaeth CAMHS).

Gyda phob un o'r cyflyrau uchod disgwylir llythyr gan Bediatrydd neu Arbenigwyr Meddygol yn nodi'n glir y dylai'r disgybl dderbyn addysg gartref. Bydd unrhyw gais sydd yn cael ei gyflwyno heb lythyr yn cael ei wrthod.

Disgyblion Cofrestredig

Yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddarparu ar gyfer disgyblion wedi iddynt gael eu derbyn i'r gwasanaeth oherwydd un o'r rhesymau a restrir uchod. Fodd bynnag, tra bo'r ddarpariaeth yn parhau, bydd enw'r disgybl yn aros ar gofrestr yr ysgol a bydd yr ysgol yn parhau i dderbyn gwerth ariannol y disgybl.

Yn y mwyafrif o achosion, cyflyrau dros dro sy'n arwain at sefyllfaoedd o'r math yma ac yn aml gwelir y disgybl yn dychwelyd i'r ysgol wedi cyfnod o absenoldeb. O'r herwydd, ac er mwyn sicrhau nad yw'r disgybl yn wynebu anfantais addysgiadol yn sgil yr absenoldeb, mae'n ofynnol i ysgolion gydweithio â'r Adran Addysg trwy ddarparu a marcio gwaith. Mae hyn yn hanfodol ar gyfer disgyblion sy'n wynebu profion/arholiadau allanol.

Disgyblion nad ydynt yn Gofrestredig

Yn ân aml iawn cyfyd sefyllfa lle y gall addysg gartref fod yn opsiwn ar gyfer disgybl nad yw ar gofrestr ysgol. Bydd yr Awdurdod yn cymryd cyfrifoldeb am addysgu a darparu gwaith i'r categori yma. Bydd pob disgybl yn cael ei gofrestru ar y gofrestr addysg tu allan i ysgol (EOTAS). Yr Awdurdod sy'n gyfrifol am unrhyw gostau arholi.

Natur Addysg Gartref i blant sâl

Ni all addysg tu allan i'r ysgol roi i ddisgyblion ehangder profiadau addysgol a chymdeithasol amgylchfyd yr ysgol, felly ble bynnag bo modd, caiff disgyblion eu dysgu mewn grwpiau bychain. Ceir sawl mantais i hyn;

- cynyddu nifer yr oriau sydd ar gael i ddysgu;
- caniatáu rhywfaint o arbenigedd,
- annog rhai disgyblion i ddychwelyd i'r ysgol.

Cynigir hyfforddiant unigol mewn cartrefi yn dilyn methu ymuno â grwpiau dysgu bychan. Darperir isafswm o **5 awr yr wythnos** o hyfforddiant unigol mewn cartref. Gellir cynnal hyn yng nghartref y disgybl neu mewn canolfan benodol. Mae'r Athro/awes plant sâl yn gyfrifol am fonitro cynnydd pob disgybl ac am adolygu'r trefniadau. Mae adolygiadau yn cael eu cynnal pob hanner tymor a gofynnir am dystiolaeth gan yr asiantaethau perthnasol. Mae'r ddarpariaeth yn dod i ben ar ddiwedd Blwyddyn 11, yn unol ag amserlen y flwyddyn addysgol.

Proses Gyfeirio

Bydd pob cais am addysg gartref yn cael eu cyfeirio at sylw'r **'Fforwm Ardal ADYaCh'** drwy'r 'Ffurflen Gyfeirio Addysg Gartref i blant sal'.

Bydd y Fforwm yn dod i farn, yn seiliedig ar dystiolaeth gan asiantaethau ac unigolion sydd ynghlwm â'r achos, a yw'n ddyletswydd ar yr awdurdod i ddarparu a pharatoi darpariaeth addysg gartref.

Yn y rhan fwyaf o achosion, mae'r ddarpariaeth am gyfnod byr dros dro i ddisgyblion cyn iddynt ddychwelyd i ddysgu ymhlith eu cyfoedion.

Dylai unrhyw gais am addysg gartref gyflwyno tystiolaeth eglur a manwl o'r angen gan gynnwys adroddiadau gan arbenigwyr meddygol neu bediatrydd sy'n datgan ei fod yn berygl i iechyd a diogelwch plentyn i fod yn bresennol. Bydd disgwyl i Ysgol gyflwyno asesiad risg priodol i gefnogi'r cais i'w ystyried gan y panel mynediad.

Disgwylir i ddisgyblion allu cael at y ddarpariaeth a ddarperir. Os nad yw disgybl yn barod i dderbyn addysg gartref neu ei fod yn gwrthod cydweithredu, tynnir y ddarpariaeth yn ôl gan hysbysu'r rhieni neu ofalwyr yn ysgrifenedig, gan roi cyfleoedd iddynt drafod ffyrdd ymlaen.

Trefniadau Monitro

Yn sgil trefnu unrhyw fath o addysg gartref, bydd yr Adran Addysg yn cymryd cyfrifoldeb am fonitro ac adolygu'r trefniadau. Anelir i gynnal adolygiad pob hanner tymor gan ofyn am

dystiolaeth gan yr asiantaethau perthnasol. Bydd diweddu'r ddarpariaeth ac integreiddio yn ôl i'r prif lif yn cael ei drafod ym mhob cyfarfod monitro.

Ail-integreiddio

Mae gan yr Adran Addysg weithdrefn gytunedig ar gyfer cefnogi integreiddio disgyblion yn ôl i'r ysgol. Gall hyn fod yn cefnogi plentyn yn ôl i'r ysgol pan maent ar y gofrestr neu gefnogi disgybl i ymgartrefu mewn ysgol newydd. Bydd y rhaglen integreiddio/cefnogi yn cynnwys y canlynol:

- Cynnal cyfarfod cychwynol gyda staff perthnasol o'r ysgol er mwyn trafod manylion cefnogaeth. Gall y cyfarfod hefyd gynnwys cynrychiolwyr o asiantaethau eraill megis gweithwyr cymdeithasol, y tiwtor cartref, seicolegwyr addysgol ayb.
- Fel arfer bydd y rhaglen integreiddio yn cael ei chyflwyno cam wrth gam a'i strwythuro er mwyn cefnogi tra mae'r disgybl yn yr ysgol. Mae hyn yn cynnwys:
 - Cytundeb ynghylch gwarsi ble rhoddir cefnogaeth.
 - Cytundeb ynghylch dull a natur y gefnogaeth.
 - Cytundeb ynghylch delio â sefyllfaoedd a all fod yn anodd i'r disgybl.
 - Trefniadau adolygu a monitro ar gyfer y rhaglen.

Strwythur Staffio

Er mwyn sicrhau fod y Gwasanaeth Addysg i blant sâl yn cyflawni'r prif amcanion mae strwythuro staffio'r gwasanaeth fel a ganlyn.

Athro/awes Addysg Gartref Plant Sâl

Mae un Athro/awes Arbenigol Addysg Gartref Plant Sâl yn weithredol yng Ngwynedd ac Ynys Môn.

Mae'r athro â chyfrifoldeb dros sicrhau fod pob disgybl yn derbyn pecyn addysg gartref sydd yn addas o ran her addysgol.

Bydd y Pennaeth Cynnal Ymddygiad â'r cyfrifoldeb i fonitro a sicrhau ansawdd yr addysgu.

Mae cyd weithio a'r ysgolion prif lif yn allweddol er mwyn sicrhau dilyniant.

Lle'n briodol bydd y gwasanaeth yn gofyn i Swyddogion Cynhwysiad Uwchradd/ Swyddogion Cynhwysiad plant sâl i gyflwyno'r pecynnau addysg gartref yn y lle cyntaf. Yn dilyn gweithredu pob gwiriad diogelu bydd yr Athro/awes Arbenigol Addysg Gartref Plant Sâl yn sicrhau fod y gefnogaeth addas yn cael ei chynnig i'r bobl ifanc.

Mae'r Athro Addysg plant sal yn llunio adroddiadau cynnydd bob hanner tymor ar gyfer pob un o'r disgyblion sydd yn derbyn addysg gartref.

Mae'r Athro Addysg plant sal yn cymryd rhan, yn ôl yr angen, mewn prosesau sy'n adolygu, monitro a datblygu'r Gwasanaeth Addysg Gartref. Mae hyn yn cynnwys yr angen i hunan arfarnu a llunio cynlluniau datblygu manwl ar gyfer y gwasanaeth.

Nod y Gwasanaeth Cwmsela

Mae'r Gwasanaeth Cwmsela yn wasanaeth annibynnol sydd yn gweithio gydag ag ysgolion Gwynedd ac Ynys Môn i gefnogi pobl ifanc sydd â phryderon cymdeithasol, emosiynol i

gyrraedd eu llawn botensial. Ein nod yw cynnal anghenion emosiynol cymhleth y bobl ifanc yma a thrwy hynny gwella eu cyrhaeddiad addysgol.

Amcanion

Er mwyn cyrraedd at y nod hwn yr ydym fel gwasanaeth yn gosod yr amcanion canlynol;

- Cynnig lle ac amser rheolaidd er mwyn siarad a thrafod eu gofidiau neu anawsterau
- Helpu pobl ifanc i drafod eu teimladau ac edrych ar y ffordd y maen nhw efallai eisiau i bethau fod yn wahanol, trwy siarad a defnyddio amrywiaeth o fodolau cwnsela.
- Ymwneud â materion datblygiadol, datrys problemau, gwella perthnasoedd, gwneud dewisiadau, ymdopi â newidiadau, meithrin mewnwelediad a dealltwriaeth, tyfu fel unigolyn
- Cefnogi a chynnal ein plant a phobl ifanc drwy sicrhau cwnselwyr hyfforddedig cymwysedig sy'n gweithio o fewn côd moeseg a chod ymarfer cydnabyddedig y Gymdeithas Cwnsela a Seicotherapi Prydain.

Nid yw cwnselwyr yn rhoi cyngor. Mae nhw'n ceisio edrych ar y problemau y mae pobl ifanc yn sôn amdanynt wrthynt o bersbectif y person ifanc. Wrth ddarparu amser, cyfrinachedd a lle diogel gallant helpu pobl ifanc i siarad am eu gofidiau ac unrhyw broblemau sy'n effeithio arnynt, ac i ganfod ffordd o ymdopi

Beth yw cwnsela?

“Mae gwaith Cwnsela Ffurfiol yn cael ei wneud gan gwnselydd proffesiynol yn rhinwedd ei swyddogaeth arbenigol ac yn unol â chod moeseg gydnabyddedig sy'n gofyn am gyfrinachedd, atebolrwydd, goruchwyllo a datblygiad proffesiynol parhaus.”

(Gwasanaethau Cwnsela mewn Ysgolion yng Nghymru - Strategaeth Genedlaethol)

“Mae plentynod a llencyndod yn gallu bod yn gyfnodau dirdynol iawn ac, yn debyg i oedolion, weithiau mae pobl ifanc angen siarad â rhywun deallus, annibynnol na fydd yn eu barnu.”

“Mae cwnsela yn ffordd i helpu pobl trwy siarad a gwrando. Mae cleientiaid yn cael eu hannog i fynegi eu teimladau a'u meddyliau am eu problem fel y gallant ddeall eu hunain a'u hymddygiad yn well ac o ganlyniad gwella'u dulliau ymdopi.”

Mae'r Gwasanaeth Cwnsela Mewn Ysgolion yn wasanaeth proffesiynol, cyfrinachol sydd ar gael i bobl ifanc mewn ysgolion uwchradd ac ar gyfer disgyblion blwyddyn 6 yn yr ysgolion cynradd. Mae'r gwasanaeth yn cynnig lle rheolaidd i bobl ifanc siarad a meddwl am y pethau sy'n bwysig iddynt. Mae'r gwasanaeth yn gweithredu yn unol â Fframwaith Moesegol Cymdeithas Cwnsela a Seicotherapi Prydain a'r Strategaeth y mae Llywodraeth Cymru yn ei datblygu ar gyfer gwasanaethau cwnsela sydd wedi'u sefydlu mewn ysgolion yng Nghymru. Mae'r gwasanaeth cwnsela yn darparu cefnogaeth i blant a phobl ifanc sydd â phryderon cymdeithasol ac emosiynol megis galar, hunanladdiad, anafu, trais a trawma, ac yn eu cefnogi wrth iddynt gyrraedd eu potensial. Mae'r gwasanaeth yn cynnwys cwnselwyr

proffesiynol cymwysedig, goruchwylwyr, arolygwyr a hyfforddwyr sydd â blynyddoedd o brofiad o weithio â phlant a phobl ifanc.

Mae'r gwasanaeth cwnsela'n cael ei gynllunio ar gyfer anghenion unigol plant a phobl ifanc. Mae'n darparu:

- cwnsela un i un ar gyfer pobl ifanc
- hyfforddiant i staff pan wneir cais amdano
- ymgynghoriaeth
- cysylltiadau ag asiantaethau priodol eraill
- gwaith grŵp ar ôl cysylltiad ag asiantaethau eraill

Mae'n wasanaeth a ddylai gael ei hybu fel cefnogaeth ac ni ddylai unrhyw stigma fod ynghlwm iddo.

Cludiant i'r ysgol

Mae dyletswyddau statudol ar awdurdodau lleol, penaethiaid a chyrrff llywodraethu mewn perthynas â dysgwyr yn teithio i'r man lle y maent yn derbyn eu haddysg neu hyfforddiant². Er enghraifft, yn dibynnu ar yr amgylchiadau, efallai y bydd angen i awdurdodau lleol drefnu cludiant o'r cartref i'r ysgol ar gyfer dysgwr, neu ddarparu hebryngwyr ar gyfer teithiau o'r fath i hwyluso presenoldeb dysgwr. Nodir gwybodaeth ac arweiniad ar hyn yn y ddogfen *Canllawiau ar Ddarpariaethau Statudol Teithio gan Ddysgwyr a Chanllawiau Gweithredol* (2014)³.

Adolygu polisïau, trefniadau a gweithdrefnau

Bydd cyrrff llywodraethu yn sicrhau bod yr holl bolisïau, trefniadau a gweithdrefnau'n cael eu hadolygu'n rheolaidd gan y lleoliad addysg. Efallai y bydd CIU angen adolygiadau aml yn dibynnu ar y gofal iechyd – dylai hyn gynnwys yr holl randdeiliaid allweddol gan gynnwys, lle bo'n briodol, y dysgwr, rhieni, gweithwyr proffesiynol addysg ac iechyd a chyrrff perthnasol eraill.

Trefniadau yswiriant

Bydd cyrrff llywodraethu lleoliadau addysg a gynhelir yn sicrhau bod lefel priodol o yswiriant yn ei le i gwmpasu gweithgareddau'r lleoliad wrth gefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd. Bydd lefel yr yswiriant adlewyrchu'n briodol lefel y risg. Efallai y bydd angen trefnu yswiriant ychwanegol ar gyfer rhai gweithgareddau, e.e. gweithgareddau oddi ar y safle ar gyfer dysgwyr ag anghenion penodol.

² Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008.

³ Ar gael yn gov.wales/docs/dcells/publications/140616-lt0g-cy-v2.pdf

Gweithdrefn cwynion

Os na fydd y dysgwr neu'r rhiant yn fodlon gyda threfniadau gofal iechyd y lleoliad addysg, mae ganddynt hawl i wneud cwyn. Rhaid i'r corff llywodraethu gyhoeddi ei drefn gwyno ffurfiol, gan gynnwys sut gall cwynion gael eu dwysáu o athro i bennaeth, yna i'r corff llywodraethu, ac yna i'r awdurdod lleol. Bydd y gweithdrefn gwynion hefyd yn cael ei chrynhoi yn eu polisi ar gyfer cefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd.

Os bydd y gwyn yn gysylltiedig â Deddf Cydraddoldeb 2010/anabledd, yna gellir ystyried herio Tribiwnlys Anghenion Addysg Arbennig Cymru (TAAAC).

Cynlluniau gofal iechyd unigol (CIU)

Cyflwyniad

Mae CIU yn nodi pa gymorth sydd ei angen gan ddysgwr. Nid oes angen iddynt fod yn hir nac yn gymhleth. Dylai cyrff llywodraethu sicrhau bod eu polisi anghenion gofal iechyd yn cynnwys gwybodaeth ar bwy sydd â chyfrifoldeb cyffredinol am ddatblygiad y CIU. Mae CIU yn hanfodol lle mae anghenion gofal iechyd yn gymhleth, yn anwadal, hirdymor neu lle mae risg uchel y bydd angen ymyriad brys. Fodd bynnag, nid yw pob dysgwr sydd ag anghenion gofal iechyd angen CIU a dylid cael proses ar waith i benderfynu pa ymyriadau sydd fwyaf priodol. Mae'r diagram canlynol yn amlinellu'r broses ar gyfer nodi a oes angen CIU.

Yn y rhan fwyaf o achosion, yn enwedig yn ymwneud â salwch tymor byr megis y rhai sydd angen cwrs o wrthfotigau, efallai na fydd CIU manwl yn angenrheidiol. Mewn amgylchiadau o'r fath, gall fod yn ddigonol i gofnodi enw'r feddyginiaeth, y dos, yr amser a weinyddir ac unrhyw sgil effeithiau posibl. Dylid cadarnhau'r gweithdrefnau hyn yn ysgrifenedig rhwng y dysgwr (lle bo'n briodol), y rhieni a'r lleoliad addysg.

Fodd bynnag, pan fydd gan ddysgwr anghenion gofal iechyd ysbeidiol neu barhaus, yna efallai y bydd angen CIU. Os yw'r anghenion hyn yn gymhleth a bod y dysgwr yn newid lleoliadau, yna dylid dechrau paratoi'n gynnar er mwyn helpu i sicrhau bod y CIU yn ei le ar ddechrau'r tymor newydd.

Rolau a chyfrifoldebau wrth greu a rheoli CIU

Nid oes angen i CIU fod yn gymhleth ond byddant yn esbonio sut y gall anghenion y dysgwr gael eu bodloni. Bydd CIU yn hygyrch i bawb sydd angen cyfeirio ato, tra'n cynnal y lefelau gofynnol o

breifatrwydd. Bydd pob cynllun yn cynnwys gwybodaeth a chymau allweddol sydd eu hangen i gefnogi'r dysgwyr yn effeithiol. Efallai y bydd datblygiad CIU manwl yn cynnwys:

- y dysgwyr
- y rhieni
- mewnbwn neu wybodaeth gan leoliad addysg blaenorol
- gweithwyr proffesiynol gofal iechyd priodol
- y pennaeth a/neu'r unigolyn dirprwyedig sy'n gyfrifol am anghenion gofal iechyd ar draws y lleoliad
- athrawon a staff cefnogi, gan gynnwys staff arlwyo
- unrhyw unigolion â rolau perthnasol megis cydlynnydd cymorth cyntaf, swyddog lles, a chydlynnydd anghenion addysgol arbennig (SENCo).

Er y bydd y cynllun gael ei deilwra i anghenion pob dysgwr unigol, gall gynnwys:

- manylion am yr angen gofal iechyd a disgrifiad o symptomau
- gofynion penodol megis gofynion dietegol, rhagofalon cyn-weithgaredd (e.e. cyn dosbarthiadau addysg gorfforol)
- gofynion meddyginiaeth, e.e. dos, sgil-ffeithiau, gofynion storio, trefniadau ar gyfer gweinyddu
- datganiad o'r effaith (a gynhyrchwyd ar y cyd gan weithiwr gofal iechyd proffesiynol ac athro) ar sut mae cyflwr gofal iechyd y dysgwyr a/neu driniaeth yn effeithio ar eu dysgu a pha gamau sydd eu hangen i liniaru'r effeithiau hyn
- camau gweithredu gofynnol
- protocolau argyfwng a manylion cyswllt
- y rôl y gall y lleoliad addysg ei chwarae, e.e. rhestr o bethau i fod yn ymwybodol ohonynt
- dyddiadau adolygu a sbardunau adolygu
- rolau staff penodol, e.e. pwynt cyswllt i rieni, staff sy'n gyfrifol am weinyddu/goruchwylio meddyginiaeth a threfniadau ar gyfer cyflenwi yn eu habsenoldeb
- materion rhannu gwybodaeth o ran caniatâd/preifatrwydd/sensitifrwydd
- anghenion hyfforddi staff, fel gyda gwaith gweinyddol gofal iechyd, cymhorthion a thechnolegau addasol
- cadw cofnodion – sut y bydd yn cael ei wneud, a pha wybodaeth gaiff ei chyfleu i bobl eraill

- cludiant o'r cartref i'r ysgol – cyfrifoldeb yr awdurdod lleol yw hwn, a gall fod yn ddefnyddiol iddo fod yn ymwybodol o CIU y dysgwr a'r hyn mae'n ei gynnwys, yn enwedig mewn perthynas â sefyllfaoedd argyfwng.

Nod y cynllun yw cofnodi'r camau sydd angen eu cymryd i helpu dysgwr i reoli eu cyflwr a goresgyn unrhyw rwystrau posibl i gymryd rhan lawn mewn addysg. Dylai'r rheiny sy'n dyfeisio'r cynllun gytuno ar bwy fydd yn cymryd yr awenau, ond mae cyfrifoldeb am sicrhau y caiff ei gwblhau a'i weithredu'n aros gyda'r lleoliad addysg. Mae llawer o fudiadau trydydd sector wedi cynhyrchu CIU templed sydd ar gyfer cyflwr penodol a gellid defnyddio'r rhain.

Bydd cyrff llywodraethu yn sicrhau bod y cynlluniau'n cael eu hadolygu o leiaf yn flynyddol, neu'n amlach os daw tystiolaeth newydd bod anghenion y dysgwr wedi newid. Byddent yn cael eu datblygu gyda budd pennaf y dysgwr mewn cof a sicrhau bod y lleoliad addysg, gyda gwasanaethau arbenigol (os oes angen) yn asesu'r risgiau i addysg, iechyd a lles cymdeithasol y dysgwr.

Pan fydd gan ddysgwr AAA dylai'r CIU fod yn gysylltiedig, neu ynghlwm wrth unrhyw gynllun addysg unigol, Datganiad AAA, neu gynllun dysgu a sgiliau.

Cydlynu gwybodaeth gyda gweithwyr iechyd proffesiynol, y dysgwr a chleifion

Mae'r ffordd y mae anghenion gofal iechyd dysgwr yn cael eu rhannu gyda gweithwyr proffesiynol cymdeithasol a gofal iechyd yn dibynnu ar eu gofynion a'r math o leoliad addysg. Dylai'r CIU egluro sut y caiff gwybodaeth ei rhannu a phwy fydd yn gwneud hyn. Gall yr unigolyn hyn fod yn fan cyswllt cyntaf i rieni a staff a byddai'n cysylltu ag asiantaethau allanol.

Cyfrinachedd

Mae'n bwysig bod y staff perthnasol (gan gynnwys staff dros dro) yn ymwybodol o anghenion gofal iechyd eu dysgwyr, gan gynnwys newidiadau i CIU. Mae CIU yn debygol o gynnwys gwybodaeth sensitif neu gyfrinachol. Rhaid i rannu a storio'r wybodaeth gydymffurfio â Deddf Diogelu Data 1998 a pheidio â thorri hawliau preifatrwydd yr unigolion na'r dyletswydd cyfrinachedd sy'n ddyledus iddynt.

Arfer annerbyniol

Nid yw'n arfer derbyniol i:

- atal dysgwyr rhag mynychu lleoliad addysg oherwydd eu hanghenion gofal iechyd, oni bai y byddai mynychu'r lleoliad yn debygol o achosi niwed i'r dysgwr neu eraill
- atal dysgwyr rhag cael mynediad at eu hanadlwyr neu feddyginiaeth eraill yn hawdd, na'u rhwystro rhag cymryd eu meddyginiaeth pan a lle bo angen
- cymryd yn ganiataol bod pob dysgwr â'r un cyflwr angen yr un driniaeth
- anwybyddu barn y dysgwr neu eu rhieni, neu anwybyddu tystiolaeth neu farn gofal iechyd (er y gall y safbwyntiau hyn gael ei ymholi a safbwyntiau ychwanegol eu ceisio yn brydlon)
- anfon dysgwyr ag anghenion gofal iechyd gartref yn aml neu eu hatal rhag aros ar gyfer gweithgareddau arferol, gan gynnwys cinio, oni bai fod hyn wedi ei bennu'n addas yn eu CIU
- anfon dysgwr sy'n mynd yn sâl neu sydd angen cymorth i ystafell feddygol neu brif swyddfa heb gwmni neu gyda rhywun sydd ddim yn gallu eu monitro yn iawn
- cosbi dysgwr am eu cofnod presenoldeb os bydd yr absenoldeb yn gysylltiedig â'u hanghenion gofal iechyd. Ni ddylid defnyddio 'absenoldeb awdurdodedig' gan gynnwys apwyntiadau gofal iechyd, amser teithio i'r ysbyty neu i apwyntiad nac amser adfer rhag triniaeth neu salwch i gosbi dysgwr mewn unrhyw ffordd. Mae hyn yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i, gymryd rhan mewn gweithgareddau, teithiau neu wobrwon lle mae cofnodion presenoldeb yn rhan o'r cymhelliant
- gwneud cais am addasiadau neu amser ychwanegol ar gyfer dysgwr yn hwyr. Dylid gwneud cais amdanynt mewn da bryd. Dylid hefyd rhoi ystyriaeth i addasiadau neu amser ychwanegol sydd ei angen mewn ffug arholiadau neu brofion eraill
- atal dysgwyr rhag yfed, bwyta neu gymryd seibiant toiled neu seibiant arall pryd bynnag sydd ei angen er mwyn rheoli eu hanghenion gofal iechyd yn effeithiol
- ei gwneud yn ofynnol i rieni, neu fel arall gwneud iddynt deimlo rheidrwydd arnynt, i fynychu'r lleoliad addysg, taith neu weithgaredd arall oddi ar y safle i roi meddyginiaeth neu ddarparu cymorth gofal iechyd i'r dysgwr, gan gynnwys materion mynd i'r toiled
- disgwyl neu achosi i riant roi'r gorau i'w gwaith neu ymrwymadau eraill oherwydd bod y lleoliad addysg yn methu â chefnogi anghenion gofal iechyd dysgwr
- gofyn i ddysgwr adael y dosbarth neu weithgaredd os oes angen iddynt weinyddu meddyginiaeth nad yw'n bersonol neu fwyta bwyd yn unol â'u hanghenion iechyd
- atal neu greu rhwystrau diangen i gyfranogiad dysgwr mewn unrhyw agwedd ar eu haddysg, gan gynnwys teithiau, e.e. drwy fynnu bod rhiant i fynd gyda'r dysgwr.

Atodiad 3: Cysylltiadau defnyddiol⁴

Asthma

1. Asthma UK Cymru
Llinell gyngor: 0300 222 5800
www.asthma.org.uk
2. *Canllawiau ar y defnydd o anadlwyr salbutamol brys mewn ysgolion yng Nghymru*
(Llywodraeth Cymru, 2014)
ymgyngoriadau.llyw.cymru/sites/default/files/consultation-documents/160224-salbutamol-inhaler-guidance-cy.pdf

Sioc anaffylactig

3. Allergy UK
Llinell gymorth: 01322 619898
www.allergyuk.org
4. Anaphylaxis Campaign
Llinell gymorth: 01252 542029
www.anaphylaxis.org.uk

Sefydliadau cefnogi plant

5. Action for Children
Ffôn: 0300 123 2112
www.actionforchildren.org.uk
6. Action for Sick Children
Llinell gymorth: 0800 744519
www.actionforsickchildren.org.uk
7. Barnardo's Cymru
Ffôn: 02920 493387
www.barnardos.org.uk/wales
8. Plant yng Nghymru
Ffôn: 02920 342434
www.plantynghymru.org.uk

Diabetes

9. Diabetes UK Cymru

⁴ Nid yw Llywodraeth Cymru'n gyfrifol am gynnwys unrhyw ddolenni allanol a restrir yn y ddogfen hon.

Ffôn: 02920 668276
www.diabetes.org.uk/In_Your_Area/Cymru

Templed Gofal Iechyd Unigol Diabetes
www.diabetes.org.uk/Guide-to-diabetes/Your-child-and-diabetes/Schools/IHP-a-childs-individual-healthcare-plan

Pecynnau adnoddau ysgolion a rhieni Diabetes UK
www.diabetes.org.uk/Guide-to-diabetes/Your-child-and-diabetes/Schools/Diabetes-in-schools-resources

Epilepsi

10. Epilepsy Action Cymru
Ffôn: 01633 253407
Llinell gymorth: 0808 800 5050
www.epilepsy.org.uk/involved/branches/cymru/cymraeg
11. Epilepsi Cymru
Llinell gymorth: 0800 228 9016
www.epilepsy-wales.org.uk
12. Young Epilepsy
Llinell gymorth: 01342 831342
www.youngepilepsy.org.uk

Anawsterau dysgu

13. Anabledd Dysgu Cymru
Ffôn: 02920 681160
www.adcymru.org.uk
14. MENCAP Cymru
Llinell gymorth: 0808 808 1111
www.mencap.org.uk/cymru
15. Prosiect Cyngori Anghenion Arbennig (SNAP) Cymru
Llinell gymorth: 0845 120 3730
www.snapcymru.org/?lang=cy

Sefydliadau cymorth â sail meddygol

16. Cymdeithas Genedlaethol Awtistiaeth Cymru
Llinell gymorth: 0808 800 4104
www.autism.org.uk/?nation=wales&sc_lang=en-GB
17. Bobath Canolfan Therapi Plant Cymru
Ffôn: 029 2052 2600

www.bobathwales.org

18. Cerebra – for brain injured children and young people
Ffôn:: 01267 244200
w3.cerebra.org.uk

19. Cymdeithas Ymchwil Crohn's mewn Plentyndod (CICRA) – ar gyfer plant â Crohn's a colitis
Ffôn: 0208 949 6209
www.cicra.org

20. CLIC Sargent – ar gyfer plant â chanser
Llinell gymorth: 0300 330 0803
www.clicsargent.org.uk

21. Coeliac UK
Llinell gymorth: 0333 332 2033
www.coeliac.org.uk/local-groups/?region=wales

22. Ymddiriedolaeth Cystic Fibrosis
Llinell gymorth: 0300 373 1000
www.cysticfibrosis.org.uk

23. Headway – y gymdeithas anaf i'r ymennydd
Llinell gymorth: 0808 800 2244
www.headway.org.uk/home.aspx

24. Migraine Action
Ffôn: 08456 011 033
www.migraine.org.uk

25. Cymdeithas Multiple Sclerosis
Llinell gymorth: 0808 800 8000
www.mssociety.org.uk/ms-resources/what-ms-welshenglish-bilingual-version

26. Muscular Dystrophy UK
Llinell gymorth: 0800 652 6352
www.musculardystrophyuk.org

27. National Attention Deficit Disorder Information and Support Service (ADDiSS)
Ffôn: 0208 952 2800
www.addiss.co.uk

28. National Eczema Society
Llinell gymorth: 0800 089 1122
www.eczema.org

29. Prader-Willi Syndrome Association UK

Llinell gymorth: 01332 365676

www.pwsa.co.uk

30. Spina Bifida and Hydrocephalus Information (Shine)

Ffôn: 01733 555988

www.shinecharity.org.uk

31. Welsh Association of ME and CFS Support

Llinell gymorth: 02920 515061

www.wames.org.uk

Iechyd meddwl

32. Child and Adolescent Mental Health Services (CAMHS)

www.mental-health-matters.org.uk/page151.html

33. Mind Cymru

Ffôn: 02920 395123

www.mind.org.uk/about-us/mind-cymru-cymraeg

Cyrff cyhoeddus

34. Contact a Family Cymru – ar gyfer teuluoedd sydd â phlant anabl

Llinell gymorth: 02920 396624 neu 01978 351769

www.cafamily.org.uk/advice-and-support/in-your-area/offices/cardiff

35. Comisiynydd Plant Cymru

Ffôn: 01792 765600

www.complantcymru.org.uk

36. Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol

Llinell gymorth: 0808 800 0082

www.equalityhumanrights.com/cy/comisiwn-yng-nghymru

37. Yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch

Ffôn: 02920 263120

www.hse.gov.uk/languages/welsh.htm

38. National Children's Bureau Council for Disabled Children

Ffôn: 020 78436000

www.ncb.org.uk

39. Galw Iechyd Cymru

Ffôn: 0845 46 47

www.nhsdirect.wales.nhs.uk/contactus/feelingunwell?locale=cy

40. Swyddfa Cymru'r Comisiynydd Gwybodaeth

Ffôn: 029 2067 8400
Llinell gymorth: 0303 123 1113
ico.org.uk/about-the-ico/other-languages/welsh

Hawliau plant

41. Hawliau Plant Cymru
Mae Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) yn rhestr o hawliau i bob plentyn a pherson ifanc, waeth pwy ydynt neu ble maent yn byw. Yr hawliau hyn yw'r pethau sydd eu hangen arnynt i fod yn ddiogel, yn iach ac yn hapus.
www.hawliauplant.cymru

Nam ar y synhwyrau

42. Action on Hearing Loss
Llinell gymorth: 0808 808 0123
Ffôn testun: 0808808 9000
www.actiononhearingloss.org.uk/default.aspx
43. The National Deaf Children's Society (NDCS) Cymru
Ffôn: 08088 008880
www.ndcs.org.uk/family_support/support_in_your_area/wales
44. RNIB Cymru (Sefydliad Cenedlaethol Brenhinol Pobl Ddall)
Llinell gymorth: 0303 123 9999
www.rnib.org.uk/wales-cymru-1
45. Sense Cymru – gwasanaethau ar draws Cymru ar gyfer pobl fyddar a dall a'u teuluoedd
Ffôn: 0300 330 9280
Ffôn testun: 0300 330 9282
www.sense.org.uk/content/sense-cymru-wales

Lleferydd ac iaith

46. Afasic Cymru – yn helpu plant sy'n cael trafferth i siarad a deall
Llinell gymorth: 0300 666 9410
www.afasiccymru.org.uk

Polisi Gofal Iechyd Ysgol Bro Idris

Mabwysiadwyd ddiwethaf: Corff Llywodraethol Ysgol Bro Idris, 12^{fed} o Orffennaf 2018

Dyddiad mabwysiadu nesaf: Tymor yr Haf 2021

Llofnod Cadeirydd y Corff Llywodraethol: *H. W Jones*

Dyddiad: 12.07.18

Llofnod y Pennaeth Strategol: *J. Owen*

Dyddiad: 12.07.18